

فصل سوم

حسابداری معاملات ارزی و اعتبارات اسنادی

اهداف آموزشی

۱. هدف از تدوین این فصل ارائه اطلاعاتی در خصوص اصطلاحات رایج در بحث ارزی و معاملات ارزی
۲. چگونگی شناسایی آثار تغییر نرخ ارز در معاملات ارزی واحدهای تجاری
۳. چگونگی شناسایی آثار تغییر نرخ ارز در معاملات ارزی شرکت‌های دولتی
۴. شیوه‌های متداول پرداخت در مبادلات بین‌المللی
۵. انواع اعتبارات اسنادی
۶. حسابداری اعتبارات اسنادی

رشد و توسعه تکنولوژی مسبب تغییر سیستم تولید از انسان محور به ماشین محور از یک سو، و بالتبع افزایش حجم تولید و از سوی دیگر رشد وسایل ارتباطی (ارتباط حمل و نقل و ارتباط رسانه‌ای و بانکی) زمینه‌ساز شکستن مرزهای مبادلات از منطقه‌ای به ملی و در نهایت بین‌المللی گردیده است. و این عوامل موجب پدیدار شدن شرکت‌های چند ملیتی گردیده است. بنابراین در عصر حاضر واحدهایی پایداری خود را حفظ می‌نمایند که دائماً در حال به روز نمودن مدل‌های تولید خود باشند. این امر مستلزم یک ارتباط جهانی از جهت خرید مواد، کالا یا خدمات و تکنولوژی است. سازمانها و معاهده‌های تجارت بین‌المللی از قبیل NAFTA, GATT و سازمان تجارت جهانی (WTO) متولد ارتباطات بین‌المللی عصر حاضر هستند. در یک محیط چند ارزی شما در تقاطع پیچیده‌ای از اقتصاد، بازارهای ارز، ریاضیات، استانداردهای گزارشگری مالی، علم کامپیوتر و سیاست پولی و مالی دولت قرار گرفته‌اید. یک شرکت می‌تواند بدون تغییر در عملیات با تغییرات نرخ ارز در نوسان سود و زیان باشد.

دو موضوع بسیار مهم وجود دارد. اول اینکه هر کشوری دارای واحد پولی منحصر به فرد است. (به استثناء قاره اروپا). و موضوع دوم اینکه نرخ ارز همواره در حال تغییر است. ارزش ریال در برابر یورو، ارزش یورو در برابر دلار، ارزش یوآن در برابر دلار و غیره.

واحد تجاری ممکن است معادلات خارجی داشته باشد (صادرات یا واردات) که لزوماً با ارز و تغییرات آن سر و کار خواهد داشت. برای مثال، یک شرکت هندی می‌تواند مواد اولیه را از کانادا با واحد پولی دلار خریداری نماید و سپس کالای تولید شده را به شرکت آلمانی بفروشد و مبلغ را به یورو دریافت کند. اگر شرکت در پایان سال مالی، ارز مقروض باشد و یا دارایی داشته باشد که به ارز خریداری شده، دارایی یا بدهی باید به پول رایج محلی تسعیر شده و در دفاتر آورده شوند. شرکت می‌تواند یک شرکت فرعی خارجی داشته باشد. شرکت تابعه از پول رایج کشور خود معامله می‌نماید. و صورتهای مالی آن پول رایج محلی تهیه می‌شوند. در پایان سال مالی، شرکت هلدینگ باید نتایج شرکت فرعی را با صورتهای مالی خود تلفیق نماید. و اینجا با موضوع برگردان صورتهای مالی ارزی به واحد پول گزارشگری و نرخ قابل استفاده تبدیل روبرو خواهیم بود.

تبدیل/ برگردان ارز (جدا از تسعیر) عمل مبادله یک واحد پولی به پول دیگر را شامل نمی‌شود. زمانیکه واحد تجاری هنوز دارایی‌ها یا بدهی‌هایی را که به ارز بدست آمده یا متحمل شده را در صورت وضعیت مالی خود نشان می‌دهد باید از فرآیند تبدیل استفاده نماید.

فرض کنید یک شرکت وابسته واقع در بلژیک ساختمانی را در ابتدای سال ۹۴ به مبلغ $\in 2000$ خریداری نمود. نرخ ارز در تاریخ خرید هر یورو ۱۰,۰۰۰ ریال بوده است. نحوه گزارش دارایی در صورتهای مالی سال ۹۴ شرکت وابسته به شرح زیر می‌باشد:

ساختمان	۲۰۰۰
استهلاک انباشته	(۱۰۰)
ارزش دفتری	<u>۱۹۰۰</u>

نرخ ارز در پایان سال ۹۴، ۱۰,۲۰۰ و نرخ متوسط سال ۱۰,۱۰۰ ریال بوده است. شرکت سرمایه‌گذار واقع در ایران باید ارزش دارایی را به ریال تبدیل نماید.

تبدیل با چه نرخ باید صورت پذیرد؟

الف) آیا نرخ ارز برای تبدیل نرخ است که در تاریخ خرید دارایی است؟ در این وضعیت ارزش دفتری $19,000,000 = 10,000 \times 1,900$ خواهد شد.

ب) آیا نرخ ارز برای تبدیل نرخ تاریخ گزارشگری است؟ در این شرایط ارزش دفتری $19,380,000 = 10,200 \times 1,900$ خواهد شد.

ج) آیا نرخ ارز برای تبدیل نرخ میانگین سال گزارشگری است؟ در این شرایط ارزش دفتری $19,190,000 = 10,100 \times 1,900$ خواهد شد.

نکته کاربردی: پول رایج پولی از محیط اقتصادی اولیه است که مؤسسه در آن فعالیت می‌کند.

تعاریف

تعریف برخی اصطلاحات در خصوص ارز و معاملات ارزی به شرح ذیل می‌باشد:

ارز: عبارت است از هر واحد پولی، به غیر از واحد پول عملیاتی واحد تجاری.

ارزش منصفانه: مبلغی است که خریداری مطلع و مایل و فروشنده‌ای مطلع و مایل می‌توانند در معامله‌ای حقیقی و در شرایط عادی، یک دارایی را در ازای مبلغ مزبور با یکدیگر مبادله یا یک بدهی را تسویه نمایند.

اqlام پولی: عبارت است از وجه نقد و داراییها و بدهیهایی که قرار است به مبلغ ثابت یا قابل تعیینی از وجه نقد دریافت یا پرداخت شود.

تسعیر: فرآیندی است که از طریق آن، اطلاعات مالی مبتنی بر ارز، برحسب واحد پول گزارشگری بیان شود. واژه تسعیر، گزارش معاملات منفرد ارزی بر حسب واحد پول گزارشگری و همچنین برگردان یک مجموعه کامل صورتهای صورتهای مالی تهیه شده بر حسب ارز به واحد پول گزارشگری را در برمی‌گیرد.

تفاوت تسعیر: عبارت است از تفاوت ناشی از تسعیر میزان معینی از یک واحد پول به واحد پول دیگر با نرخهای متفاوت.

خالص سرمایه‌گذاری در یک عملیات خارجی: عبارت است از سهم واحد تجاری گزارشگر در خالص داراییهای عملیات خارجی.

عملیات خارجی: عبارت است از یک واحد تجاری فرعی، واحد تجاری وابسته، مشارکت خاص یا شعبه واحد تجاری گزارشگر که فعالیتهای آن در خارج از کشور محل فعالیت واحد تجاری گزارشگر یا برحسب واحد پولی غیر از واحد پول واحد تجاری گزارشگر انجام می‌شود.

گروه: عبارت است از واحد تجاری اصلی و کلیه واحدهای تجاری فرعی آن.

واحد پول عملیاتی: عبارت است از واحد پول محیط اقتصادی اصلی که واحد تجاری در آن فعالیت می‌کند.

واحد پول گزارشگری: عبارت است از واحد پول مورد استفاده در ارائه صورتهای مالی.

تشریح تعاریف

واحد پول عملیاتی

محیط اقتصادی اصلی محل فعالیت واحد تجاری، به طور معمول محیطی است که بخش عمده وجه نقد واحد تجاری در آن ایجاد و مصرف می‌شود. برای تعیین واحد پول عملیاتی، واحد تجاری عوامل زیر را مد نظر قرار می‌دهد:

الف. واحد پولی که قیمت فروش کالاها و خدمات عمدتاً با آن تعیین و تسویه می‌شود و رقابت و مقررات موجود در محل فعالیت، قیمت فروش کالا و خدمات را تعیین می‌کند.

ب. واحد پولی که بخش عمده مواد، دستمزد، و سایر مخارج تأمین کالاها و خدمات با آن تعیین و تسویه می‌شود.

همچنین عوامل زیر می‌تواند شواهدی برای تعیین واحد پول عملیاتی واحد تجاری فراهم کند:

الف. واحد پولی که وجوه نقد حاصل از فعالیتهای تأمین مالی (برای مثال، افزایش سرمایه یا استقراض) با آن تحصیل می‌شود.

ب. واحد پولی که معمولاً وجوه نقد حاصل از فعالیتهای عملیاتی براساس آن دریافت می‌شود.

برای تعیین واحد پول عملیاتی یک عملیات خارجی و اینکه آیا این واحد پولی با واحد پول عملیاتی واحد گزارشگر یکسان است یا خیر، عوامل زیر نیز مد نظر قرار می‌گیرد (در این استاندارد، واحد تجاری گزارشگر، واحد تجاری است که دارای عملیات خارجی به صورت واحد تجاری فرعی، شعبه، واحد تجاری وابسته یا مشارکت خاص می‌باشد):

الف. اینکه آیا فعالیتهای عملیات خارجی به عنوان توسعه فعالیت واحد تجاری گزارشگر انجام می‌شود، یا به میزان زیادی مستقل است. نمونه توسعه فعالیت واحد تجاری گزارشگر زمانی است که عملیات خارجی صرفاً کالاهای وارداتی از واحد تجاری گزارشگر را می‌فروشد و عواید آن را به واحد تجاری گزارشگر برمی‌گرداند. نمونه مستقل بودن فعالیتهای عملیات خارجی زمانی است که عملیات خارجی دریافت وجه نقد و دیگر اقلام پولی، انجام هزینه، ایجاد درآمد و اخذ تسهیلات مالی را عمدتاً با واحد پول محلی انجام می‌دهد.

ب. اینکه آیا معاملات با واحد تجاری گزارشگر، بخش جزئی یا عمده‌ای از فعالیتهای عملیات خارجی را تشکیل می‌دهد.

ج. اینکه آیا جریانهای نقدی واحد تجاری گزارشگر به طور مستقیم تحت تأثیر فعالیتهای عملیات خارجی قرار می‌گیرد و انتقال وجوه نقد به سهولت امکان پذیر است یا خیر.

د. اینکه آیا جریانهای نقدی حاصل از فعالیتهای عملیات خارجی برای پرداخت تعهدات فعلی و تعهدات مورد انتظار آن کافی است و به تأمین نقدینگی از طریق واحد تجاری گزارشگر نیاز دارد یا خیر.

زمانی که تعدادی از نشانه‌های فوق همزمان وجود دارد و واحد پول عملیاتی به وضوح قابل تعیین نیست، مدیریت برای تعیین واحد پول عملیاتی که اثرات اقتصادی شرایط، رویدادها و معاملات اصلی را به طور صادقانه ارائه نماید، از قضاوت خود استفاده می‌کند.

واحد پول عملیاتی واحد تجاری منعکس کننده شرایط، رویدادها و معاملات اصلی مربوط به واحد تجاری می‌باشد. بنابراین، واحد پول عملیاتی تعیین شده تنها زمانی تغییر می‌کند که شرایط، رویدادها و معاملات اصلی مربوط به واحد تجاری تغییر کند.

اگر واحد پول عملیاتی واحد تجاری، واحد پول یک اقتصاد با تورم حاد باشد، صورتهای مالی آن بر اساس الزامات "گزارشگری مالی در اقتصادهای با تورم حاد" تجدید ارائه می‌شود. واحد تجاری نمی‌تواند با انتخاب یک واحد پولی مغایر با الزامات این استاندارد به عنوان واحد پول عملیاتی خود (مانند واحد پول عملیاتی واحد تجاری اصلی)، از ارائه مجدد صورتهای مالی طبق اصول مذکور اجتناب نماید.

اقدام پولی

ویژگی اصلی اقدام پولی، حق دریافت (یا تعهد پرداخت) مبلغ ثابت یا قابل تعیینی از وجه نقد می‌باشد. حسابهای دریافتنی و پرداختنی تجاری و سود سهام پرداختنی، نمونه‌هایی از اقدام پولی است. مطالبات و بدهیهایی که به صورت غیرنقدی و بر مبنای ارزش منصفانه کالا و خدمات درآینده تسویه می‌شود (مانند پیش‌دریافت بابت فروش کالاهایی که قیمت آن در زمان تحویل مشخص می‌شود) نیز جزء اقدام پولی محسوب می‌گردد. برعکس، ویژگی اصلی اقدام غیر پولی، نبود حق دریافت (یا تعهد پرداخت) مبلغ ثابت یا قابل تعیینی از وجه نقد می‌باشد. پیش‌پرداخت خرید کالا و خدمات به قیمت ثابت (مانند پیش‌پرداخت اجاره)، سرقتی، داراییهای نامشهود، موجودیهای مواد و کالا، داراییهای ثابت مشهود و بدهیهایی که از طریق تحویل دارایی غیر پولی تسویه می‌شود، نمونه‌هایی از اقدام غیر پولی است.

خلاصه رویکرد مورد نظر استاندارد آثار تغییر در نرخ ارز

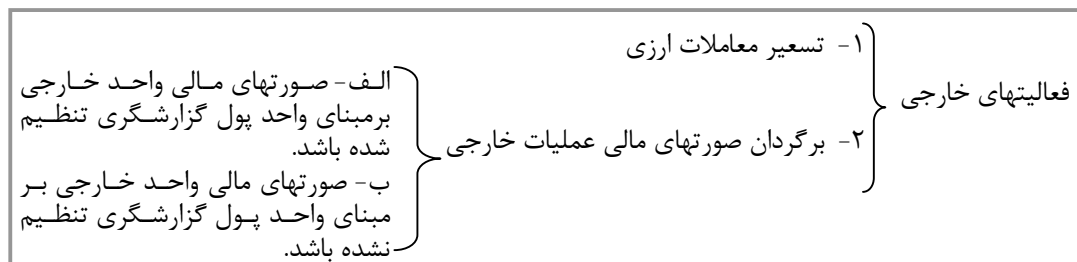
در تهیه صورتهای مالی، هر واحد تجاری، اعم از واحد تجاری منفرد، واحد تجاری دارای عملیات خارجی (مانند واحد تجاری اصلی) یا یک عملیات خارجی (مانند واحد تجاری فرعی یا شعبه)، واحد پول عملیاتی خود را تعیین می‌کند. واحد تجاری، اقدام ارزی را با استفاده از واحد پول عملیاتی خود تسعیر و اثرات تسعیر را گزارش می‌کند.

بسیاری از واحدهای تجاری گزارشگر از تعدادی واحد تجاری منفرد تشکیل شده‌اند (برای مثال، یک گروه شامل یک واحد تجاری اصلی و یک یا چند واحد تجاری فرعی است). انواع مختلف واحدهای تجاری، اعم از اعضای یک گروه یا غیر از آن، ممکن است دارای سرمایه‌گذاریهای در واحدهای تجاری وابسته، مشارکتهای خاص یا شعبه‌هایی نیز باشند. زمانی که نتایج عملکرد و وضعیت مالی واحد تجاری منفرد در صورتهای مالی واحد تجاری گزارشگر منعکس می‌شود، ضروری است که نتایج عملکرد و وضعیت مالی آن واحد تجاری با استفاده از واحد پول واحد تجاری گزارشگر تسعیر شود. این استاندارد اجازه می‌دهد که واحد تجاری گزارشگر، هر واحد پولی (یا واحدهای پولی) را به عنوان واحد پول گزارشگری انتخاب نماید. نتایج عملکرد و وضعیت مالی هر واحد تجاری منفرد که واحد پول عملیاتی آن با واحد پول گزارشگری متفاوت است برای انعکاس در صورتهای مالی واحد تجاری گزارشگر، باید طبق استاندارد تسعیر شود.

تسعیر ارز و شعب خارجی

یک واحد تجاری می تواند فعالیتهای تجاری خود را به دو طریق انجام دهد. واحد تجاری ممکن است معاملاتی به ارز انجام دهد یا دارای عملیات خارجی باشد. برای انعکاس معاملات ارزی و عملیات خارجی در صورتهای مالی واحد تجاری باید معاملات ارزی و صورتهای مالی عملیات خارجی به واحد پول گزارشگری (ریال) تسعیر شود. موضوعات اصلی در حسابداری معاملات ارزی و عملیات خارجی عبارت از این است که چه نرخى برای تسعیر بکار گرفته شود و آثار مالی ناشی از تغییر نرخ ارز چگونه در صورتهای مالی شناسایی شود.

شناسایی سود یا زیان ناشی از تسعیر

برای شناسایی سود یا زیان ناشی از تسعیر دو روش وجود دارد:

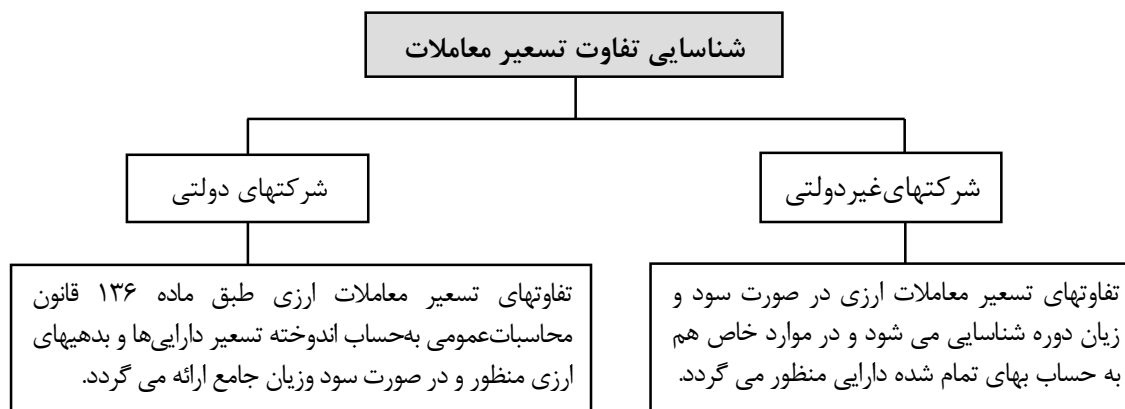
(الف) روش یک معامله ای (تلقى به عنوان یک معامله)

(ب) روش دو معامله ای (تلقى به عنوان دو معامله مجزا)

در روش یک معامله ای، انجام معامله و پرداخت وجه معامله به عنوان یک معامله یا رویداد تلقی می شود. در این روش، معامله اصلی و تاثیر ناشی از سود و زیان تسویه و تسعیر باید به گونه ای باهم در نظر گرفته شود که جریان نقدی نهایی مربوط به این معامله، تعیین کننده مبنای اندازه گیری معامله باشد.

در روش دو معامله ای، معامله اصلی و پرداخت وجه معامله و تغییرات ناشی از تسعیر در این فاصله، مجزا از هم در نظر گرفته می شود. بنابراین، پس از شناخت اولیه معامله، تغییرات بعدی در مبلغ آن به دلیل تغییر نرخ ارز به عنوان رویدادی مستقل در نظر گرفته می شود و به طور معمول تفاوتهای ایجاد شده به سود و زیان منظور می شود. استاندارد حسابداری ایران؛ روش دو معامله ای را پذیرفته است.

نمودار ۱-۳. شناسایی تفاوت تسعیر معاملات.

گزارش معاملات ارزی به واحد پول عملیاتی

شناخت اولیه

معامله ارزی معامله‌ای است که بهای آن بر حسب ارز تعیین می‌شود یا مستلزم تسویه به ارز است. نمونه‌هایی از معاملات ارزی به شرح مندرج در صفحه بعد است:

الف. خرید یا فروش کالاها و خدماتی که بهای آن بر حسب ارز تعیین می‌شود،

ب. دریافت یا پرداخت تسهیلات ارزی، یا

ج. معاملات مربوط به تحصیل یا فروش داراییها.

معامله ارزی در زمان شناخت اولیه باید به واحد پول عملیاتی و بر اساس نرخ ارز در تاریخ معامله ثبت شود. تاریخ معامله، تاریخی است که طبق استانداردهای حسابداری، معامله برای اولین بار در آن تاریخ شرایط شناخت را احراز می‌کند. بنا به ملاحظات عملی، اغلب از نرخ استفاده می‌شود که تقریبی از نرخ واقعی در تاریخ انجام معامله باشد. برای مثال، کلیه معاملاتی که طی یک هفته یا یک ماه انجام می‌شود براساس نرخ میانگین هفتگی یا ماهانه تسعیر می‌شود. با این حال، اگر نوسانات نرخ ارز قابل توجه باشد، استفاده از نرخ میانگین برای یک دوره، مناسب نیست.

گزارشگری پس از شناخت اولیه

در پایان هر دوره گزارشگری:

الف. اقلام پولی ارزی باید به نرخ ارز در تاریخ ترازنامه تسعیر شود،

ب. اقلام غیر پولی که به بهای تمام شده ارزی اندازه‌گیری شده است باید به نرخ ارز در تاریخ معامله تسعیر شود، و

ج. اقلام غیر پولی که به ارزش منصفانه بر حسب ارز اندازه‌گیری شده است باید به نرخ ارز در تاریخ تعیین ارزش منصفانه تسعیر شود.

مبلغ دفتری یک قلم با توجه به استانداردهای حسابداری مربوط تعیین می‌شود. برای مثال، ممکن است داراییهای ثابت مشهود طبق استاندارد حسابداری شماره ۱۱ با عنوان داراییهای ثابت مشهود به بهای تمام شده یا مبلغ تجدید ارزیابی اندازه‌گیری شود. مبلغ دفتری اقلام ارزی، چه بر اساس بهای تمام شده تعیین شده باشد و چه بر مبنای مبلغ تجدید ارزیابی، استاندارد به واحد پول عملیاتی تسعیر می‌شود.

مبلغ دفتری برخی اقلام با مقایسه دو یا چند مبلغ تعیین می‌شود. برای مثال، مبلغ دفتری موجودیها، طبق استاندارد حسابداری شماره ۸ با عنوان حسابداری موجودی مواد و کالا، اقل بهای تمام شده و خالص ارزش فروش می‌باشد. همچنین طبق استاندارد حسابداری شماره ۳۲ با عنوان کاهش ارزش داراییها، مبلغ دفتری دارایی که برای آن، نشانه کاهش ارزش وجود دارد، اقل مبلغ دفتری (قبل از در نظر گرفتن زیانهای کاهش ارزش احتمالی) و مبلغ بازیافتنی آن است. زمانی که این دارایی غیر پولی باشد و به ارز اندازه‌گیری شود، مبلغ دفتری آن با مقایسه موارد زیر تعیین می‌شود:

الف. بهای تمام شده یا مبلغ دفتری، حسب مورد، که به نرخ ارز در تاریخ تعیین آن مبلغ تسعیر شده است (یعنی نرخ ارز

در تاریخ معامله برای قلمی که به بهای تمام شده اندازه‌گیری می‌شود)، و

ب. خالص ارزش فروش یا مبلغ بازیافتنی، حسب مورد، که به نرخ ارز در تاریخ تعیین آن مبلغ تسعیر شده است (برای مثال،

نرخ ارز در تاریخ ترازنامه).

اثر این مقایسه ممکن است این باشد که زیان کاهش ارزش بر حسب واحد پول عملیاتی شناسایی شود ولی بر حسب ارز شناسایی نشود یا بر عکس.

شناخت تفاوت‌های تسعیر

به استثنای موارد خاص، تفاوت‌های ناشی از تسویه یا تسعیر اقلام پولی ارزی واحد تجاری به نرخهایی متفاوت با نرخهای مورد استفاده در شناخت اولیه این اقلام یا در تسعیر این اقلام در صورت‌های مالی دوره قبل، باید به عنوان درآمد یا هزینه دوره وقوع شناسایی شود.

چنانچه نرخ ارز در فاصله تاریخ انجام معامله ارزی و تاریخ تسویه اقلام پولی مربوط به آن تغییر کند، تفاوت تسعیر به وجود می‌آید. اگر معامله در همان دوره وقوع تسویه شود کلیه تفاوت‌های تسعیر در همان دوره شناسایی می‌شود، اما در صورتی که معامله در یکی از دوره‌های مالی بعد تسویه شود، تفاوت تسعیر در هر یک از دوره‌های مالی تا دوره تسویه، با توجه به تغییر در نرخهای تسعیر طی آن دوره‌ها تعیین و شناسایی می‌شود.

الف. تفاوت‌های تسعیر بدهیهای ارزی مربوط به داراییهای واجد شرایط، به شرط رعایت معیارهای مربوط به احتساب مخارج مالی در بهای تمام شده داراییها طبق استاندارد حسابداری شماره ۱۳ با عنوان "مخارج تأمین مالی"، باید به بهای تمام شده آن دارایی منظور شود.

ب. تفاوت‌های تسعیر بدهیهای ارزی مربوط به تحصیل و ساخت داراییها، ناشی از کاهش شدید ارزش ریال، در صورت احراز تمام شرایط زیر، تا سقف مبلغ قابل بازیافت، به بهای تمام شده دارایی مربوط اضافه می‌شود:

الف. کاهش ارزش ریال نسبت به تاریخ شروع کاهش ارزش، حداقل ۲۰ درصد باشد.

ب. در مقابل بدهی حفاظی وجود نداشته باشد.

همچنین در صورت برگشت شدید کاهش ارزش ریال (حداقل ۲۰ درصد)، سود ناشی از تسعیر بدهیهای مزبور تا سقف زیانهای تسعیری که قبلاً به بهای تمام شده دارایی منظور شده است متناسب با عمر مفید باقیمانده از بهای تمام شده دارایی کسر می‌شود.

مثال (۱): فروش ارزی. شرکت بازرگانی مهرایران در تاریخ ۸۷/۱۲/۱۲ کالایی را به مبلغ ۲۵۰۰۰ یورو به یک شرکت لهستانی فروخت. شرایط فروش نسبه شش ماهه بوده که وجه آن در تاریخ ۸۸/۶/۱۲ دریافت گردید. نرخ هر واحد یورو در تاریخهای فوق به شرح زیر بوده است:

نرخ هر واحد یورو

ریال	
۱۵,۰۰۰	۸۷/۱۲/۱۲
۱۴,۸۰۰	۸۷/۱۲/۲۹
۱۵,۳۰۰	۸۸/۶/۱۲

مطلوبست: ارائه ثبتهای لازم در دفاتر شرکت مهر ایران (ارقام به میلیون ریال).

تاریخ	نام و حساب و شرح	بدهکار	بستانکار
۸۷/۱۲/۱۲	حسابهای دریافتنی ارزی (۲۵۰۰۰ × ۱۵۰۰۰) فروش کالا	۳۷۵	۳۷۵
۸۷/۱۲/۲۹	زیان تسعیر ارز (۱۴۸۰۰ - ۱۵۰۰۰) × ۲۵۰۰۰ حسابهای دریافتنی ارزی	۵	۵
۸۸/۶/۱۲	وجوه نقد ارزی (۱۵۳۰۰ × ۲۵۰۰۰) حسابهای دریافتنی ارزی سود تسعیر ارز (۱۴۸۰۰ - ۱۵۳۰۰) × ۲۵۰۰۰	۳۸۲/۵	۳۷۰ ۱۲/۵

توضیحات:

۸۷/۱۲/۱۲: نرخ ارز در تاریخ معامله به کار رفته است.
 ۸۷/۱۲/۲۹: در این تاریخ به دلیل کاهش نرخ ارز مطالبات ارزی کاهش یافته در نتیجه زیان تسعیر ارز شناسایی شده است.
 ۸۷/۶/۱۲: در این تاریخ به دلیل افزایش نرخ ارز، سود تسعیر ارز شناسایی شده است.

نکات کاربردی:

- سود و زیان تسعیر ارز در رویکرد دو معامله ای در صورت سود و زیان گزارش می شود.
- در مثال فوق، فروش کالا برای شرکت ایرانی یک معامله ارزی است. چون مستلزم تسویه به ارز است. در صورتیکه، خرید کالا برای شرکت لهستانی - معامله ارزی تلقی نمی شود.

مثال (۲): خرید ارزی. شرکت Red cabbage واقع در آمریکا (که پایان سال مالی آن ۳۱ دسامبر است). کالاهایی را از شرکت Distansa فرانسه در ۳۰ سپتامبر ۲۰۱۴ خریداری می نماید. ارزش صورتحساب € ۴۰,۰۰۰ است. تاریخ تسویه اقساط مساوی ۳۰ نوامبر ۲۰۱۴ و ۳۱ ژانویه ۲۰۱۵ تعیین گردیده است. اطلاعات مربوط به نرخ ارز به شرح زیر می باشد:

$$1 \$ = € ?$$

۱/۶۰	۳۰ سپتامبر
۱/۸۰	۳۰ نوامبر
۱/۹۰	۳۱ دسامبر
۱/۸۵	۳۱ ژانویه

مطلوبست: ارائه ثبت های لازم در شرکت Red cabbage (کلم قرمز).

پاسخ:

تاریخ	نام حساب و شرح	بدهکار \$	بستانکار \$
۲۰۱۴/۹/۳۰	موجودی کالا ($40,000 \div 1/60$) حسابهای پرداختی ارزی	۲۵,۰۰۰	۲۵,۰۰۰
۲۰۱۴/۱۱/۳۰	حسابهای پرداختی ارزی سود (زیان) تسعیر ارز موجودی نقد ($20,000 \div 1/80$)	۱۲,۵۰۰	۱,۳۸۹ ۱۱,۱۱۱
۲۰۱۴/۱۲/۳۱	حسابهای پرداختی ارزی [$20,000 \div 1/90 - 12,500$] سود (زیان) تسعیر ارز	۱,۹۷۴	۱,۹۷۴
۲۰۱۵/۱/۳۱	حسابهای پرداختی ارز سود (زیان) تسعیر ارز موجودی نقد ($20,000 \div 1/85$)	۱۰,۵۲۶ ۲۸۵	۱۰,۸۱۱

حسابداری معاملات ارزی همراه با پیش دریافت و یا پیش پرداخت

مثال (۳): معامله ارزی همراه با پیش دریافت. شرکت مهram در تاریخ ۹۱/۱۱/۱۱ مبلغ ۸۰۰۰ دلار بابت تحویل کالا در ۹۲/۲/۲۰ دریافت می‌نماید. اطلاعات مربوط به نرخ ارز به شرح زیر در دست است:

تاریخ	نرخ ارز
۹۱/۱۱/۱۱	۲۰۰۰
۹۱/۱۲/۲۹	۱۸۰۰
۹۲/۲/۲۰	۲۲۰۰

مطلوبست: ارائه ثبت‌های لازم با توجه به مفروضات مستقل زیر:

۱. اگر مبلغ فروش بر مبنای ارزش منصفانه در زمان تسویه تعیین گردد و ارزش منصفانه کالا در زمان فروش معادل ۹,۵۰۰ دلار باشد.

۲. در صورتی که قیمت فروش در ابتدای قرار دادمشخص (۹۰۰۰ دلار) و قرارداد غیرقابل فسخ باشد.

۳. در صورتی که قرارداد بیست روز قبل از تحویل کالا، قابل فسخ باشد و در تاریخ ۹۲/۱/۳۰ فسخ گردد. نرخ ارز در این تاریخ ۲,۱۰۰ ریال است.

پاسخ:

فرض ۱:

تاریخ	نام حساب و شرح	بدهکار \$	بستانکار \$
۹۱/۱۱/۱۱	موجودی نقد (۸۰۰۰×۲۰۰۰) پیش دریافت فروش (ارزی)	۱۶,۰۰۰,۰۰۰	۱۶,۰۰۰,۰۰۰
۹۱/۱۲/۲۹	پیش دریافت فروش (ارزی) سود تسعیر ارز $[(۲۰۰۰ - ۱۸۰۰) \times ۸۰۰۰]$	۱,۶۰۰,۰۰۰	۱,۶۰۰,۰۰۰
۹۲/۲/۲۰	پیش دریافت فروش (ارزی) $(۱۶,۰۰۰,۰۰۰ - ۱,۶۰۰,۰۰۰)$ موجودی نقد $[(۹,۵۰۰ - ۸۰۰۰) \times ۲,۲۰۰]$ زیان تسعیر ارز فروش $(۹,۵۰۰ \times ۲,۲۰۰)$	۱۴,۴۰۰,۰۰۰ ۳,۳۰۰,۰۰۰ ۳,۲۰۰,۰۰۰	۲۰,۹۰۰,۰۰۰

فرض ۲:

تاریخ	نام حساب و شرح	بدهکار \$	بستانکار \$
۹۱/۱۱/۱۱	موجودی نقد پیش دریافت فروش (ارزی)	۱۶,۰۰۰,۰۰۰	۱۶,۰۰۰,۰۰۰
۹۱/۱۲/۲۹	چون در این وضعیت پیش دریافت فروش یک رقم غیرپولی محسوب می‌شود تعدیل نشده و فقط در یادداشتهای توضیحی افشا می‌شود.		
۹۲/۲/۲۰	پیش دریافت فروش (ارزی) موجودی نقد $[(۹۰۰۰ - ۸۰۰۰) \times ۲,۲۰۰]$ فروش	۱۶,۰۰۰,۰۰۰ ۲,۲۰۰,۰۰۰	۱۸,۲۰۰,۰۰۰

فرض ۳:

تاریخ	نام حساب و شرح	بدهکار \$	بستانکار \$
۹۱/۱۱/۱۱	موجودی نقد پیش دریافت فروش (ارزی)	۱۶,۰۰۰,۰۰۰	۱۶,۰۰۰,۰۰۰
۹۱/۱۲/۲۹	چون در این وضعیت پیش دریافت فروش یک رقم غیر پولی محسوب می شود تعدیل نشده و فقط در یادداشت های توضیحی افشا می شود.		
۹۲/۱/۳۰	پیش دریافت فروش (ارزی) زیان تسعیر ارز موجودی نقد $(۸۰۰۰ \times ۲,۱۰۰)$	۱۶,۰۰۰,۰۰۰ ۸۰۰,۰۰۰	۱۶,۸۰۰,۰۰۰

نکته کاربردی: اگر موجودی نقد ارزی واحد تجاری شامل نرخهای متفاوت تسعیر ارز باشد، در زمان مصرف وجوه ارز می توان "نرخ میانگین موزون" را مبنای تسعیر قرار داد.

مثال (۴): معامله ارزی - بکارگیری نرخ میانگین موزون. رویدادهای مالی زیر طی سال مالی ۹۳ در شرکت بازرگانی راه ابریشم رخ داده است.

۹۳/۳/۳. خرید نسبه کالای نوع B به ارزش ۲۵,۰۰۰ یوان. نرخ برابری ارز در این تاریخ هر یوان ۱۰۰۰ ریال است.
 ۹۳/۳/۲۳. فروش نقدی ۴۰ درصد از کالای نوع B به مبلغ ۱۴,۰۰۰ یوان. نرخ برابری ارز در این تاریخ هر یوان ۱,۲۰۰ ریال است.
 ۹۳/۳/۲۸. فروش نسبه ۲۰ درصد از کالای نوع B به مبلغ ۸۰۰۰ یوان. نرخ برابری ارز در این تاریخ هر یوان ۱,۱۰۰ ریال است.
 ۹۳/۴/۲۸. وصول مطالبات مربوط به فروش ۹۳/۳/۲۸. نرخ برابری ارز در این تاریخ هر یوان ۱,۱۵۰ ریال است.
 ۹۳/۵/۳. بازپرداخت ۱۰,۰۰۰ یوان از بدهی مربوط به خرید ۹۳/۳/۳. نرخ برابری ارز در این تاریخ هر یوان ۱,۳۰۰ ریال است.
 مطلوبست: ارائه ثبت های لازم.

پاسخ:

تاریخ	نام حساب و شرح	بدهکار \$	بستانکار \$
۹۳/۳/۳	موجودی کالا $(۲۵,۰۰۰ \times ۱۰۰۰)$ حسابهای پرداختی ارزی	۲۵,۰۰۰,۰۰۰	۲۵,۰۰۰,۰۰۰
۹۳/۳/۲۳	موجودی نقد ارزی $(۱۴,۰۰۰ \times ۱,۲۰۰)$ فروش کالا بهای تمام شده کالای فروش رفته $(۲۵,۰۰۰,۰۰۰ \times ۴۰\%)$ موجودی کالا	۱۶,۸۰۰,۰۰۰ ۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۶,۸۰۰,۰۰۰ ۱۰,۰۰۰,۰۰۰
۹۳/۳/۲۸	حسابهای دریافتی ارزی $(۸۰۰۰ \times ۱,۱۰۰)$ فروش کالا بهای تمام شده کالای فروش رفته $(۲۵,۰۰۰,۰۰۰ \times ۲۰\%)$ موجودی کالا	۸,۸۰۰,۰۰۰ ۵,۰۰۰,۰۰۰	۸,۸۰۰,۰۰۰ ۵,۰۰۰,۰۰۰
۹۳/۴/۲۸	موجودی نقد ارزی $(۸۰۰۰ \times ۱,۱۵۰)$ حسابهای دریافتی ارزی سود تسعیر ارز	۹,۲۰۰,۰۰۰	۸,۸۰۰,۰۰۰ ۴۰۰,۰۰۰
۹۳/۵/۳	حسابهای پرداختی ارزی $(۱۰,۰۰۰ \times ۱۰۰۰)$ زیان تسعیر ارز موجودی نقد $(۱۰,۰۰۰ \times ۱۱۸۱/۸۱۸)^*$	۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ۱,۸۱۸,۱۸۰	۱۱,۸۱۸,۱۸۰

$$* (16,800,000 + 9,200,000) \div (14,000 + 8,000) = 1181/818$$

نکته کاربردی: خرید کالا یا دارایی از طریق اعتبارات اسنادی معامله ارزی تلقی نمی‌شود. زیرا خریدار معادل ریالی کالا یا دارایی را پرداخت می‌نماید.

مثال (۵): معامله ارزی. شرکت تاجران در تاریخ ۸۵/۱۲/۱۰ مبلغ ۳۰ و ۰۰۰ یورو خریداری نمود، اما از این وجوه نقد ارزی تا پایان سال مالی جاری استفاده نکرد. در تاریخ ۸۶/۳/۲۰ کالایی را از یک شرکت سوئدی به مبلغ ۳۵۰۰۰ یورو خریداری نمود که مبلغ ۳۰۰۰۰ یورو به طور نقد پرداخت نمود، و مابقی ارز در تاریخ ۸۷/۳/۲۰ خریداری و تسویه گردید. نرخ برابری هر واحد یورو به شرح زیر می باشد:

نرخ هر یورو

ریال	
۱۳,۰۰۰	۸۵/۱۲/۱۰
۱۳,۴۰۰	۸۵/۱۲/۲۹
۱۳,۳۰۰	۸۶/۳/۲۰
۱۳,۵۰۰	۸۶/۱۲/۲۹
۱۳,۳۵۰	۸۷/۳/۲۰

مطلوبست: ارائه ثبتهای لازم در دفاتر شرکت تاجران (ارقام به میلیون ریال).

پاسخ:

تاریخ	نام حساب و شرح	بدهکار	بستانکار
۸۵/۱۲/۱۰	موجودی نقد ارزی (۳۰۰۰۰ × ۱۳۰۰۰) موجودی نقد	۳۹۰	۳۹۰
۸۶/۱۲/۲۹	موجودی نقد ارزی (۳۰۰۰۰ × (۱۳۴۰۰ - ۱۳۰۰۰)) سود تسعیر ارز	۱۲	۱۲
۸۶/۳/۲۰	زیان تسعیر ارز (۳۰۰۰۰ × (۱۳۳۰۰ - ۱۳۴۰۰)) موجودی نقد ارزی	۳	۳
۸۶/۳/۲۰	موجودی کالا (۳۵۰۰۰ × ۱۳۳۰۰) موجودی نقد ارزی (۳۰۰۰۰ × ۱۳۳۰۰) حسابهای پرداختی ارزی (۵۰۰۰ × ۱۳۳۰۰)	۴۶۵/۵	۳۹۹ ۶۶/۵
۸۶/۱۲/۲۹	زیان تسعیر ارز (۵۰۰۰ × (۱۳۵۰۰ - ۱۳۳۰۰)) حسابهای پرداختی ارزی	۱	۱
۸۷/۳/۲۰	موجودی نقد ارزی (۵۰۰۰ × ۱۳۳۵۰) موجودی نقد	۶۶/۷۵	۶۶/۷۵
۸۷/۳/۲۰	حسابهای پرداختی ارزی موجودی نقد ارزی سود تسعیر ارز (۵۰۰۰ × (۱۳۳۵۰ - ۱۳۵۰۰))	۶۷/۵	۶۶/۷۵ ۰/۷۵

توضیحات:

۸۵/۱۲/۱۰: در زمان شناخت اولیه، معامله ارزی باید براساس نرخ تسعیر در تاریخ انجام معامله ثبت شود.

۸۵/۱۲/۲۹: با توجه به اینکه نرخ ارز برای هر واحد یورو افزایش یافته (از ۱۳۰۰۰ به ۱۳۴۰۰) سود تسعیر ارز شناسایی

شده است.

۸۶/۳/۲۰: نرخ ارز برای هر واحد یورو نسبت به ابتدای دوره کاهش یافته است. (از ۱۳,۴۰۰ به ۱۳,۳۰۰) لذا زیان تسعیر ارز شناسایی می شود. و همچنین معامله ارزی مربوط به خرید کالا در زمان شناخت اولیه، به نرخ تاریخ معامله یعنی ۱۳,۳۰۰ ریال ثبت شده است.

۸۶/۱۲/۲۹: مبلغ ۵۰۰ یورو بدهی ارزی وجود دارد و از آنجائیکه نرخ ارز برای هر واحد یورو به نسبت نرخ ارز در تاریخ ۸۶/۳/۲۰ افزایش یافته است، لذا زیان تسعیر ارز شناسایی می گردد.

۸۷/۳/۲۰: در زمان شناخت اولیه، معامله ارزی باید براساس نرخ تسعیر در تاریخ انجام معامله ثبت شود.

۸۷/۳/۲۰: در این تاریخ به دلیل کاهش نرخ ارز (از ۱۳,۵۰۰ به ۱۳,۳۵۰ ریال) سود تسعیر ارز شناسایی شده است.

نکات کاربردی:

- در مثال فوق، خرید کالا برای شرکت ایرانی، یک معامله ارزی است، به این دلیل که مستلزم تسویه به ارز است. در صورتیکه، فروش کالا برای شرکت سوئدی، معامله ارزی محسوب نمی شود.
- طبق رویکرد دو معامله ای، هر یک از معاملات خرید وجوه نقد ارزی و خرید کالا از نوسانات نرخ ارز مربوط مجزا تلقی می شوند. بنابراین هرگونه سود یا زیان تسعیر ارز شناسایی و در صورت سود و زیان گزارش می گردد.
- در صورت استفاده از رویکرد یک معامله ای، سود و زیان تسعیر ارز شناسایی نمی شود. بنابراین در مثال فوق موجودی کالا به مبلغ ۴۵۶/۷۵ میلیون ریال (۳۹۰ + ۶۶/۷۵) گزارش می گردد.

مثال (۶): شعب خارجی. شرکت بازرگانی هگمتانه واقع در همدان شعبه ای در استرالیا دارد. رویدادهای زیر در طی سال ۸۶ اتفاق افتاده است:

۱. ارسال کالا به شعبه استرالیا به مبلغ ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال (نرخ ارز هر دلار معادل ۱,۲۵۰ ریال).
۲. فروش نقدی شعبه مبلغ ۱۱,۰۰۰ دلار.
۳. خرید نسیم شعبه از عرضه کنندگان کالا مبلغ ۲,۵۰۰ دلار.
۴. پرداخت هزینه ها توسط شعبه به مبلغ ۵۰۰ دلار.
۵. ارسال وجه نقد از شعبه به مرکز به مبلغ ۱,۱۰۰ دلار (نرخ ارز هر دلار معادل ۱,۲۳۰ ریال).
۶. موجودی کالای پایان دوره شعبه ۲,۰۰۰ دلار و موجودی کالای ابتدای دوره شعبه ۵۰۰ دلار می باشد.

مطلوبست:

الف) ارائه ثبت های لازم در دفاتر مرکز و شعبه .

ب) بستن حسابهای موقت شعبه .

پاسخ:

دفاتر شعبه (دلار)			دفاتر مرکز (ریال)		
بستانکار	بدهکار	نام حساب و شرح	بستانکار	بدهکار	نام حساب و شرح
۱۶,۰۰۰	۱۶,۰۰۰	کالای دریافتی از مرکز حساب اداره مرکزی (۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ÷ ۱۲۵۰)	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	(۱) حساب شعبه کالای ارسالی به شعبه
۱۱,۰۰۰	۱۱,۰۰۰	بانک فروش کالا			(۲) ثبت ندارد

دفاتر شعبه (دلار)			دفاتر مرکز (ریال)		
بستانکار	بدهکار	نام حساب و شرح	بستانکار	بدهکار	نام حساب و شرح
۲۵۰۰	۲۵۰۰	خرید کالا حسابهای پرداختنی			۳) ثبت ندارد
۵۰۰	۵۰۰	هزینه ها وجوه نقد			۴) ثبت ندارد
۱۱۰۰	۱۱۰۰	حساب اداره مرکزی بانک	۱,۳۵۳,۰۰۰	۱,۳۵۳,۰۰۰	۵) بانک (۱۱۰۰×۱۲۳۰) حساب شعبه
۵۰۰	۵۰۰	خلاصه حساب سود و زیان موجودی کالا (اول دوره)			۶) ثبت ندارد
۲,۰۰۰	۲,۰۰۰	موجودی کالا (پایان دوره) خلاصه حساب سود و زیان			
۱۱,۰۰۰	۱۱,۰۰۰	فروش کالا خلاصه حساب سود و زیان			۷) ثبت ندارد
۱۶,۰۰۰	۱۹,۰۰۰	خلاصه حساب سود و زیان کالای دریافتی از مرکز			
۲,۵۰۰ ۵۰۰		خرید کالا هزینه ها			

✎ تفاوت‌های تسعیر داراییها و بدهیهای ارزی شرکتهای دولتی باید در اجرای مفاد ماده ۱۳۶ قانون محاسبات عمومی کشور مصوب شهریور ماه ۱۳۶۶، به حساب اندوخته تسعیر داراییها و بدهیهای ارزی منظور و در صورت بستانکار بودن مانده آن، در سرفصل حقوق صاحبان سرمایه طبقه‌بندی شود. چنانچه در پایان دوره مالی، مانده حساب اندوخته مزبور بدهکار باشد، این مبلغ به سود و زیان همان دوره منظور می‌شود. همچنین خالص تفاوت‌های تسعیری که به ترتیب فوق موجب تغییر اندوخته تسعیر طی دوره گردیده است، باید پس از کسر مبلغ شناسایی شده در سود و زیان دوره جاری، در صورت سود و زیان جامع دوره منعکس شود.

ماده ۱۳۶ قانون محاسبات عمومی کشور مصوب شهریور ماه ۱۳۶۶ مقرر می‌دارد:

”سود و زیان حاصل از تسعیر داراییها و بدهیهای ارزی شرکتهای دولتی، درآمد یا هزینه تلقی نمی‌گردد. مابه‌التفاوت حاصل از تسعیر داراییها و بدهیهای مذکور باید در حساب ذخیره تسعیر داراییها و بدهیهای ارزی منظور شود. در صورتی که در پایان سال مالی، مانده حساب ذخیره بدهکار باشد، این مبلغ به حساب سود و زیان همان سال منظور خواهد شد. تبصره: در صورتی که مانده حساب ذخیره تسعیر داراییها و بدهیهای ارزی در پایان سال مالی از مبلغ سرمایه ثبت شده شرکت تجاوز نماید، مبلغ مازاد پس از طی مراحل قانونی قابل انتقال به حساب سرمایه شرکت می‌باشد.“

با توجه به ضرورت رعایت مفاد ماده فوق توسط شرکتهای دولتی، به موجب این استاندارد، آن قسمت از تفاوت‌های حاصل از تسعیر داراییها و بدهیهای ارزی شرکتهای دولتی که با استنباط از تبصره ماده فوق مستقیماً در حساب اندوخته تسعیر ارز تحت سرفصل حقوق صاحبان سرمایه منظور می‌گردد، در جهت انطباق با الزامات استاندارد حسابداری شماره ۶ با عنوان گزارش عملکرد مالی، در صورت سود و زیان جامع دوره منعکس می‌شود.

مثال (۷): معامله ارزی شرکت‌های دولتی. مانده‌های زیر از تراز آزمایشی ۸۶/۱۲/۲۹ یک شرکت دولتی ایرانی قبل از انجام تسعیر حسابهای ارزی در دست می باشد:

حسابهای دریافتنی ارزی ۴۳۰۰ یورو به مبلغ ۴۳ میلیون ریال
حسابهای پرداختنی ارزی ۵۶۰۰ یورو به مبلغ ۵۶ میلیون ریال
اندوخته تسعیر ارز (بستانکار) به مبلغ ۱ میلیون ریال.

مطلوبست: ارائه ثبت های لازم در دفاتر شرکت دولتی ایرانی با توجه به دو فرض مستقل زیر:

الف) هر واحد یورو در تاریخ ۸۶/۱۲/۲۹ مبلغ ۱۰,۵۰۰ ریال باشد.

ب) هر واحد یورو در تاریخ ۸۶/۱۲/۲۹ مبلغ ۱۳,۰۰۰ ریال باشد.

پاسخ:

فرض (الف)

تاریخ	نام حساب و شرح	بدهکار	بستانکار
۸۶/۱۲/۲۹	حسابهای دریافتنی ارزی [۴۳,۰۰۰,۰۰۰ - (۴,۳۰۰ × ۱۰,۵۰۰)] اندوخته تسعیر ارز	۲/۱۵	۲/۱۵
۸۶/۱۲/۲۹	اندوخته تسعیر ارز [۵۶,۰۰۰,۰۰۰ - (۵,۶۰۰ × ۱۰,۵۰۰)] حسابهای پرداختنی ارزی	۲/۸	۲/۸

اندوخته تسعیر ارز (میلیون ریال)	
مانده طی دوره	۱
	۲/۱۵
مانده پایان دوره	۰/۳۵

با توجه به اینکه مانده حساب اندوخته تسعیر ارز پس از انجام ثبت‌های فوق، هنوز هم بستانکار است، بنابراین، ثبت دیگری ضرورت ندارد.

فرض (ب)

تاریخ	نام حساب و شرح	بدهکار	بستانکار
۸۶/۱۲/۲۰	حسابهای دریافتنی ارزی [۴۳,۰۰۰,۰۰۰ - (۴,۳۰۰ × ۱۳,۰۰۰)] اندوخته تسعیر ارز	۱۲/۹	۱۲/۹
۸۶/۱۲/۲۹	اندوخته تسعیر ارز [۵۶,۰۰۰,۰۰۰ - (۵,۶۰۰ × ۱۳,۰۰۰)] حسابهای پرداختنی ارزی	۱۶/۸	۱۶/۸
۸۶/۱۲/۲۹	زیان تسعیر ارز* اندوخته تسعیر ارز	۲/۹	۲/۹

* به دلیل اینکه مانده بستانکار اندوخته به مانده بدهکار تبدیل شده است، لذا، این مانده از طریق ثبت فوق به سود و زیان دوره منظور شده است.

مثال (۸): معامله ارزی شرکت‌های دولتی. شرکت دولتی ماشین آلات را به مبلغ ۵۰۰۰ یورو از یک شرکت هلندی در تاریخ ۸۷/۱۲/۱۲ خریداری نموده است و قرار شد که مبلغ معامله در تاریخ ۸۸/۲/۱۲ پرداخت شود. نرخ یورو در تاریخهای مربوط به صورت زیر است:

نرخ هر یورو

۸۷/۱۲/۱۲ ۱۳,۰۰۰ ریال

۸۷/۱۲/۲۹ ۱۳,۵۰۰ ریال

۸۸/۲/۱۲ ۱۲,۹۰۰ ریال

چنانچه مانده حساب اندوخته تسعیر ارز تا قبل از ۸۷/۱۲/۲۹ مبلغ ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال بستانکار باشد، ثبت‌های لازم را ارائه نمایید.

پاسخ:

تاریخ	نام حساب و شرح	بدهکار	بستانکار
۸۷/۱۲/۱۲	ماشین آلات (۵۰۰۰ × ۱۳,۰۰۰) حسابهای پرداختی ارزی	۶۵,۰۰۰,۰۰۰	۶۵,۰۰۰,۰۰۰
۸۷/۱۲/۲۹	اندوخته تسعیر ارز (۱۳,۵۰۰ - ۱۳,۰۰۰) × ۵۰۰۰ حسابهای پرداختی ارزی	۲,۵۰۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰
۸۷/۱۲/۲۹	زیان تسعیر ارز* اندوخته تسعیر ارز	۱,۵۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰
۸۸/۲/۱۲	حسابهای پرداختی ارزی بانک ۱۲,۹۰۰ × ۵۰۰۰ اندوخته تسعیر ارز (۱۲,۹۰۰ - ۱۳,۵۰۰) × ۵۰۰۰	۶۷,۵۰۰,۰۰۰	۶۴,۵۰۰,۰۰۰ ۳,۰۰۰,۰۰۰

* به دلیل اینکه حساب اندوخته تسعیر ارز در پایان سال ۸۷ پس از تسعیر حسابهای ارزی بدهکار شد، لذا این مانده از طریق ثبت فوق به سود و زیان دوره منظور شده است.

اندوخته تسعیر ارز	
مانده اول دوره	۱,۰۰۰,۰۰۰
	۲,۵۰۰,۰۰۰
	۱,۵۰۰,۰۰۰
	۳,۰۰۰,۰۰۰

**** مطالب مربوط به برگردان صورتهای مالی عملیات خارجی در کتاب حسابداری پیشرفته (۱) ارائه گردیده است.**

اعتبارات اسنادی

یکی از فعالیتهای متداول در عرصه تجارت خارجی داد و ستدهایی است که میان شرکتها و سایر مؤسسات تجاری صنعتی بصورت صادرات و واردات کالاها و خدمات انجام می‌گیرد. علاوه بر جنبه‌های اقتصادی و تجاری که در فرآیند انجام معاملات خارجی مطرح می‌شود امور مربوط به پرداختها و عملیات مالی آنها بدلیل ماهیت بین‌المللی بودنشان همیشه با نوعی پیچیدگی، ریسک و هزینه بر بودن همراه بوده‌اند. در خلال ۲ سده گذشته و به موازات رشد تجارت خارجی، سامان‌های دولتی، مؤسسات و تشکلهای بین‌المللی، بنگاه‌ها و شرکتهای صنعتی و تجاری و همه سازمان‌هایی که به گونه‌ای با بازرگانی بین‌المللی سر و کار داشته‌اند تلاش‌های فراوانی را برای آسان نمودن، استاندارد کردن و قانونمند نمودن داد و ستدهای میان کشورها انجام داده‌اند.

اصولاً عملیات تجاری خارجی در مقایسه با معاملات درون مرکزی از ریسک بالاتری برخوردار بوده و به همین علت موضوع اطمینان طرفین معامله و جلوگیری از بروز خسارت برایشان همواره مهم بوده است. شاید با مروری بر مشخصه‌های داد و ستدهای برون مرزی علل حساسیت در مورد چگونگی پرداخت وجه و قانونمندی اینگونه عملیات بهتر آشکار گردد.

برخی از ویژگیهای داد و ستدهای بین‌المللی به شرح زیر می‌باشند:

۱. فاصله زیاد میان فروشنده و خریدار برقراری ارتباط تجاری مؤثر را دشوار می‌نماید.
۲. بزرگ بودن مبلغ معامله ریسک مالی و تجاری آن را افزایش می‌دهد.
۳. پرداخت نقدی و تأمین مالی یکجا در کوتاه مدت برای خریدار دشوار است.
۴. خریدار و فروشنده الزاماً از دانش و تجربه لازم برای درست انجام دادن کار و رعایت قانون و مقررات تجاری برخوردار نیستند.
۵. فرایند پیگیری اختلاف تجاری و حل و فصل دعاوی مربوط به بازرگانی خارجی معمولاً پیچیده و هزینه بر است.
۶. تحویل گرفتن همزمان کالا با پرداخت وجه در بسیاری از موارد امکان‌پذیر نیست.
۷. انجام معامله و پرداخت وجه با روش‌های سنتی و مستقیم و برقراری ارتباط حضوری میان طرفین پرهزینه است (بدلیل بعد مسافت).

شیوه‌های متداول پرداخت

از هنگام توسعه مبادلات بین‌المللی چندین شیوه پرداخت متداول شده که در اینجا به معرفی آنها می‌پردازیم:

۱. روش حساب باز^۱

شیوه پرداخت از حساب باز گونه‌ای از معاملات نسبه است که در آن فروشنده بر پایه توافق انجام شده، کالا را همراه با فاکتور یا سیاهه فروش برای خریدار ارسال می‌نماید با این امید که وجه آن را در آینده یا در تاریخ معینی دریافت کند. در این حالت فروشنده مبلغ معامله را در دفاتر خود ثبت یا به بیان دیگر خریدار را بدهکار می‌نماید. بدیهی است که در چنین حالتی بیشترین ریسک مالی برای فروشنده بوجود می‌آید زیرا تضمین محکمی برای دریافت طلب خود در اختیار ندارد. از طرف دیگر خریدار با هیچ ریسکی روبرو نمی‌شود. زیرا بدون پرداخت پول، کالا را در اختیار گرفته است. این روش تنها در شرایطی که فروشنده به خریدار اطمینان زیادی داشته و با یکدیگر روابط تجاری دراز مدتی داشته باشند بکار می‌رود. امروزه بویژه در داد و ستدهای رسمی که بوسیله سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی انجام می‌گیرد از روش مذکور استفاده نمی‌شود.

۲. روش صدور بروات وصولی ساده

بر پایه این روش که شباهت زیادی به شیوه حساب باز دارد فروشنده پس از ارسال کالا براتی را بعهده خریدار کشیده و بصورت مستقیم یا از کانال بانک برای او می‌فرستد. این روش در مقایسه با شیوه پیشین برای فروشنده ریسک کمتری دارد زیرا پذیرش برات مذکور از طرف خریدار نوعی تضمین برای فروشنده ایجاد می‌کند بویژه اگر خریدار از اعتبار و شهرت تجاری خوبی برخوردار باشد. در صورت پدید آمدن مشکل یا اختلاف میان طرفین، فروشنده می‌تواند با ارائه سند مذکور موضوع را پیگیری نماید.

۳. روش بروات وصولی اسنادی

بر پایه این روش، فروشنده ضمن ارسال کالا یک برگه برات همراه با اسناد حمل کالا را برای بانک خریدار می‌فرستد. خریدار می‌بایست برات مذکور را قبول نماید تا بتواند اسناد حمل را آزاد و کالا را در اختیار بگیرد. در این حالت ریسک معامله برای فروشنده کمتر از شیوه قبل است، زیرا ملزم به پذیرش تعهد پرداخت قبل از در اختیار گرفتن کالا می‌باشد. بدیهی است که مطلوبیت این شیوه برای خریدار کمتر از روش پیشین است، زیرا قبولی برات برایش تعهد ایجاد می‌کند.

۴. روش اعتبار اسنادی^۱

گشایش اعتبار اسنادی یکی از شیوه‌های شناخته شده و متداول در تجارت خارجی محسوب می‌شود. در این روش که برای پرداخت وجه معامله بکار می‌رود بجای اینکه خریدار و فروشنده مستقیماً با یکدیگر ارتباط برقرار نمایند بانک گشاینده اعتبار بعنوان واسطه عمل می‌کند. یکی از علل اصلی گسترش کاربرد این روش اینست که برای طرفین معامله یعنی صادرکننده و وارد کننده که معمولاً در دو کشور قرار دارند اطمینان خاطر ایجاد می‌کند. اصولاً فعالیت‌های تجاری خارجی در مقایسه با معاملات درون مرزی از ریسک بالاتری برخوردار بوده و به همین علت موضوع اطمینان طرفین و جلوگیری از بروز خسارت برای آنها اهمیت ویژه‌ای دارد.

با در نظر گرفتن نکات مذکور می‌توان دریافت که چرا مؤسسات تجاری و بازرگانان همواره به دنبال یافتن شیوه‌های اطمینان بخش برای انجام داد و ستدها و پرداخت‌های خارجی بوده‌اند.

در روش اعتبار اسنادی بانک متعهد می‌شود که در صورت ارسال کالا و ارائه اسناد کامل بوسیله فروشنده مبلغ معامله را که در اعتبار اسنادی معین شده به نیابت از خریدار پرداخت نماید. در اینجا چون فروشنده برای دریافت وجه معامله با بانک گشاینده یا کارگزار سر و کار دارد و بانک نیز مؤسسه رسمی و معتبر محسوب می‌شود، بنابراین می‌تواند با اطمینان خاطر برای تولید و آماده‌سازی کالا سرمایه‌گذاری نموده و آن را به کشور خریدار ارسال کند. حال اگر قرار بود کالا را مستقیماً برای خریدار که هنوز پول را هم پرداخت نکرده بفرستد ممکن بود بدلیل نگرانی و احساس خطر مالی حاضر به انجام این معامله نباشد. یادآوری می‌شود که خریدار هم تا زمانیکه با بانک گشاینده اعتبار تسویه حساب ننموده یا تضمین کافی به آن نداده است نمی‌تواند کالای حمل شده را در اختیار بگیرد زیرا تا این مرحله اسناد معتبر کالا از جمله بارنامه هنوز در اختیار بانک می‌باشد. بنابراین بطور کلی این شیوه پرداخت طرفین معامله را ملزم به انجام تعهدات خود نموده و راه را بر سوء استفاده و کلاهبرداری تجاری تا حد زیادی می‌بندد. بدیهی است که این شرایط به گسترش مبادلات تجاری برون مرزی کمک زیاد می‌کند. در ضمن این فعالیت‌ها بخش عمده‌ای از عملیات بانکداری بین‌المللی را نیز تشکیل می‌دهد.

نقش‌های مرتبط با اعتبار اسنادی

افراد یا سازمان‌هایی که در یک فرایند اعتبار اسنادی نقشی برعهده دارند عبارتند از:

۱. خریدار: خریدار یا وارد کننده پس از انجام بررسی‌های لازم، فروشنده مورد نظر خود را انتخاب نموده، مذاکرات اولیه را انجام داده و یک توافق تجاری میان آنها شکل می‌گیرد، سپس خریدار با در دست داشتن پیش فاکتور (پروفرما) به بانک گشاینده اعتبار و مراجعه و تقاضای اعتبار اسنادی می‌کند.
۲. بانک گشاینده اعتبار: این بانک در کشور خریدار قرار دارد و چارچوب مقررات کشور مذکور (در ایران مقررات بانک مرکزی) در صورت انجام تعهدات فروشنده، وجه معامله انجام شده را به نیابت از خریدار، به فروشنده پرداخت می‌نماید.
۳. بانک کارگزار: این بانک در کشور فروشنده قرار دارد و در واقع نماینده بانک دریافت و بررسی اسناد ارائه شده و پرداخت وجه معامله به فروشنده را بعهده دارد.
۴. فروشنده: فروشنده یا صادر کننده در چارچوب توافق شده متعهد می‌شود که کالا را طبق مفاد قرار داد و زمان تعیین شده برای خریدار ارسال نماید. گاهی ممکن است فروشنده تولید و تهیه کالای مذکور را به مؤسسه دیگری واگذار نماید اما به هر حال مسئولیت او در برابر خریدار و بانک همچنان حفظ خواهد شد.
۵. بانک تأیید کننده: گاهی ممکن است از نظر فروشنده یا صادر کننده بدلیل عدم آشنایی با کشور خریدار یا در شرایط ویژه، بانک گشاینده اعتبار مورد تأیید نباشد. به بیان دیگر فروشنده بانک مذکور را معتبر نداند. در این حالت ممکن است تقاضا کند که یک بانک معتبر داخلی یا خارجی اعتبار مذکور را تأیید و تضمین نماید. این موضوع معمولاً هنگامی مطرح می‌شود که کشور خریدار با بی‌ثباتی اقتصادی و مشکلات عمده مالی روبرو باشد و یا اینکه بانک گشاینده از شهرت و اعتبار لازم برخوردار نبوده و یا در بازار پولی و مالی، ناشناخته باشد.

انواع اعتبارات اسنادی

از هنگام پیدایش و ترویج اعتبار اسنادی گونه‌های مختلفی از آن در چارچوب قوانین و مقررات پولی و بانکی بنا بر ضرورت‌های مالی و تجاری در گستره بازرگانی بین‌المللی طراحی و ارائه شده که در اینجا مهمترین آنها بصورت خلاصه برای آگاهی بیشتر دانشجویان و دست‌اندرکاران امور بازرگانی شرح داده می‌شود:

۱- اعتبار اسنادی قابل برگشت^۱

هرگاه شخص خریدار و بانک گشاینده اعتبار حق داشته باشند که بدون اطلاع و موافقت ذینفع یا فروشنده تغییر یا اصلاحاتی را در مشخصات یا شرایط اعتبار ایجاد نمایند به این نوع اعتبار اسنادی قابل برگشت گویند. بدیهی است که اگر فروشنده در موضع برتر قرار داشته باشد معمولاً این نوع اعتبار را نمی‌پذیرد. بر پایه مقررات بانکی ایران هرگاه خریدار ایرانی تقاضای گشایش قابل برگشت داشته باشد می‌بایست یک مجوز خاص از بانک مرکزی دریافت نماید.

۲- اعتبار اسنادی غیرقابل برگشت^۲

به آنگونه اعتبار اسنادی، غیرقابل برگشت گفته می‌شود که برای تغییر یا اصلاح آن موافقت و رضایت فروشنده الزامی است به بیان دیگر، خریدار یا بانک گشاینده نمی‌توانند بدون موافقت فروشنده تغییری در نوع شرایط این اعتبار ایجاد کنند. بدیهی است که فروشنده یا صادر کننده، این نوع اعتبار اسنادی را ترجیح می‌دهد، در ضمن برپایه مقررات بازرگانی بین‌المللی هرگاه در اعتبار اسنادی در مورد قابلیت برگشت آن سکوت شده باشد خودبخود غیرقابل برگشت تلقی می‌شود.

۳- اعتبار اسنادی تأیید شده^۳

هرگاه فروشنده یا صادر کننده، در مورد اعتبار بانک گشاینده تردید داشته باشد، آنگاه تقاضای اعتبار اسنادی تأیید شده می‌نماید. یعنی اینکه اعتبار اسنادی مذکور باید به تأیید یک بانک معتبر و مورد قبول فروشنده برسد. این حالت بیشتر در شرایط کم ثباتی سیاسی و اقتصادی کشور وارد کننده مطرح می‌شود. بدیهی است که مقامات اقتصادی کشور در برابر این نوع تقاضا مقاومت می‌کنند. در سال‌های اخیر بسیاری از فروشندگان خارجی از خریداران ایرانی تقاضای اعتبار اسنادی تأیید شده نموده‌اند. البته کشورهایی که با کمبود شدید ارز و مشکلات مالی روبرو باشند ممکن است بیشتر با این گونه چالش‌ها مواجه گردند.

۴- اعتبار اسنادی قابل انتقال^۴

نوعی اعتبار اسنادی است که فروشنده یا ذینفع حق دارد تمام یا بخشی از آن را به شخصی یا اشخاص دیگری واگذار نماید. این نوع اعتبار برای فروشنده انعطاف‌پذیری ایجاد می‌کند بویژه هنگامی که قرار باشد کالای مورد مطالبه بوسیله شخص حقیقی یا حقوقی دیگری تولید و آماده صدور گردد. البته برای واگذاری اعتبار، ذینفع اولیه می‌بایست شخص خریدار و بانک گشاینده را از این تصمیم آگاه نماید.

۵- اعتبار اسنادی غیرقابل انتقال^۵

در این نوع اعتبار اسنادی ذینفع یا فروشنده حق واگذاری تمام یا بخشی از آن را به شخص دیگری ندارد. بر پایه عرف بازرگانی بین‌الملل هرگاه در مفاد اعتبار در این زمینه سکوت شده باشد فرض بر غیرقابل انتقال بودن اعتبار اسنادی است. در این حالت برای گشایش اعتبار قابل انتقال نیاز به صدور مجوز از سوی بانک مرکزی می‌باشد. بدیهی است که این نوع اعتبار از نظر خریدار مطلوب است اما فروشندگان معمولاً تمایل چندانی به آن ندارند.

1. Revocable L/C
2. Irrevocable L/C
3. Con firmed L/C
4. Transferable L/C
5. Non transferable L/C

- اعتبار اسنادی مدت دار (یوزانس - نسیه)^۱

اعتبار اسنادی از نوع یوزانس در واقع گونه‌ای از اعتبار است که مبلغ آن بلافاصله پس از ارائه اسناد از سوی فروشنده پرداخت نمی‌شود بلکه عمل پرداخت در سررسید تعیین شده انجام می‌گیرد. این نوع معامله در مورد کشورهایایی که با کمبود ارز و منابع مالی روبرو هستند بکار می‌رود. بدیهی است که خریدار در این حالت می‌بایست هزینه بهره مربوط به دوره زمانی مذکور را به فروشنده پرداخت نماید که معمولاً همان نرخ بهره‌ای است که در بازار بین‌المللی برای ارز مذکور بکار می‌رود.

- اعتبار اسنادی اتکایی (پشت به پشت)^۲

هرگاه یک اعتبار اسنادی دوم بر پایه یا به اتکا اعتبار اول بوسیله بانک و به تقاضای فروشنده (ذینفع اول) صادر شود آن را اعتبار اسنادی اتکایی می‌گویند. گاهی اوقات فروشنده اول امکان تهیه و ارسال کالای مورد معامله را ندارد و از فروشنده دیگری می‌خواهد که سفارش مذکور را انجام دهد و به همین دلیل اعتبار اسنادی دوم را برای او گشایش می‌نماید.

- اعتبار اسنادی دیداری^۳

اعتباری است که در چارچوب آن بانک کارگزار یا ابلاغ کننده پس از دریافت اسناد معامله از سوی فروشنده و در صورت احراز درستی اسناد مذکور، مبلغ اعتبار را باید پرداخت کند. به بیان دیگر این معامله و اعتبار از نوع نقدی بوده و مدت دار نمی‌باشد. البته بررسی و تأیید اسناد ارائه شده معمولاً به حدود یک هفته وقت نیاز دارد و در صورت تأیید، وجه اعتبار باید بی‌درنگ پرداخت شود.

- اعتبار اسنادی گردان^۴

نوعی اعتبار اسنادی است که پس از هر بار برداشت از آن بوسیله ذینفع مبلغ آن دوباره تا سطح اعتبار اولیه افزایش می‌یابد بدون اینکه نیاز به گشایش مجدد اعتبار و انجام تشریفات اداری آن باشد.

- اعتبار اسنادی ماده قرمز^۵

اعتباری است که در چارچوب آن بخشی از مبلغ معامله پس از ارسال کالا به فروشنده پرداخت می‌شود. در برخی موارد فروشنده یا صادر کننده برای انجام سرمایه‌گذاری و تولید کالای سفارشی نیاز به منابع مالی دارد و با خریدار توافق می‌کند که درصدی از وجه معامله را قبل از ارسال کالا دریافت کند. چون در گذشته بانک‌های گشاینده اعتبار برای جلب توجه بانک کارگزار روی برگه این نوع اعتبار یک علامت قرمز می‌گذاشتند. این واژه متداول گردیده است.

اعتبار اسنادی وارداتی یا صادراتی

آنگونه اعتبار اسنادی را که بانک برای یک خریدار و وارد کننده کالا گشایش می‌نماید اعتبار اسنادی وارداتی می‌گویند. بدیهی است که همین اعتبار از دیدگاه فروشنده و کشور صادر کننده یک اعتبار اسنادی صادراتی محسوب می‌شود.

-
1. Usance L/C
 2. Back to back L/C
 3. AT Sight L/C3
 4. Revolving L/C
 5. Red clause L/C

حسابداری اعتبارات اسنادی

سیستم عملیات حسابداری مربوط به اعتبار اسنادی در دفاتر وارد کننده کالا (خریدار) به شرح زیر می‌باشد:

شرح رویداد	نام حساب بدهکار	نام حساب بستانکار
۱- واریز بابت سپرده ثبت سفارش	اعتبارات اسنادی	موجودی نقد
۲- واریز پیش پرداخت ثبت سفارش	اعتبارات اسنادی	موجودی نقد
۳- پرداخت بابت کارمزد ثبت سفارش	اعتبارات اسنادی	موجودی نقد
۴- پرداخت بابت کارمزد گشایش اعتبار	اعتبارات اسنادی	موجودی نقد
۵- پرداخت بابت هزینه‌های پستی، تلگراف و ...	اعتبارات اسنادی	موجودی نقد
۶- پرداخت بابت بیمه کالا	اعتبارات اسنادی	موجودی نقد
۷- پرداخت بابت کارمزد تغییر شرایط	اعتبارات اسنادی	موجودی نقد
۸- واریز اعتبار پس از کسر پیش پرداخت	اعتبارات اسنادی	موجودی نقد
۹- پرداخت بابت هزینه اعتبار	اعتبارات اسنادی	موجودی نقد
۱۰- پرداخت بابت ترخیص کالا و یا کرایه حمل	اعتبارات اسنادی	موجودی نقد
۱۱- پرداخت بابت بهره اعتبار موقت	اعتبارات اسنادی	موجودی نقد
۱۲- برگشت بابت سپرده ثبت سفارش	موجودی نقد	اعتبارات اسنادی
۱۳- برگشت بابت قسمتی از سفارش انجام نشده	موجودی نقد	اعتبارات اسنادی
۱۴- وصول خسارت از بیمه در شرایطی که بخشی از کالا آسیب دیده است.	موجودی نقد	اعتبارات اسنادی
۱۵- ترخیص کالا از گمرک (بستن حساب)	خرید کالا / دارایی	اعتبارات اسنادی

مثال (۹): خرید دارایی از طریق اعتبارات اسنادی. شرکت فولادین ذوب ایران جهت ورود ماشین‌آلات تولید خود از کشور آلمان به ارزش ۵۰,۰۰۰ یورو با ارائه پیش فاکتور به بانک سامان مراجعه و درخواست صدور ودیعه ثبت سفارش را می‌نماید. عملیات مربوط به گشایش اعتبار اسنادی به قرار زیر می‌باشد:

۱. برداشت مبلغ ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال از حساب جاری شرکت فولادین ذوب ایران بابت کل ارزش پیش فاکتور بابت سپرده ثبت سفارش.
۲. برداشت بابت کارمزد ثبت سفارش به مبلغ ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال.
۳. برداشت بابت هزینه پستی و تلکس به مبلغ ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال.
۴. برداشت بابت کارمزد گشایش اعتبار به مبلغ ۱,۴۰۰,۰۰۰ ریال.
۵. پرداخت بابت بیمه توسط شرکت به مبلغ ۱,۸۰۰,۰۰۰ ریال.
۶. پرداخت بابت هزینه تأخیر واریز وجه اسناد به مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ ریال.
۷. پرداخت بابت ترخیص کالا به مبلغ ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال.
۸. پرداخت هزینه حمل و تخلیه ماشین‌آلات در محل کارخانه به مبلغ ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال.

مطلوبست: ارائه ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه شرکت فولادین ذوب ایران.

پاسخ:

نام حساب و شرح	بدهکار	بستانکار
اعتبارات اسنادی	۱۰۴,۴۰۰,۰۰۰	۱۰۴,۴۰۰,۰۰۰
موجودی نقد		
ثبت بابت سپرده سفارش، کارمزد ثبت سفارش و گشایش اعتبار		۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۱,۰۰۰,۰۰۰ + ۲,۰۰۰,۰۰۰ + ۱,۴۰۰,۰۰۰

بستانکار	بدهکار	نام حساب و شرح
۱,۸۰۰,۰۰۰	۱,۸۰۰,۰۰۰	اعتبارات اسنادی موجودی نقد ثبت بابت بیمه اعتبار اسنادی
۵۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	اعتبارات اسنادی موجودی نقد ثبت بابت هزینه تأخیر واریز وجه اسناد
۴,۰۰۰,۰۰۰	۴,۰۰۰,۰۰۰	اعتبارات اسنادی موجودی نقد ثبت بابت هزینه ترخیص کالا
۶,۰۰۰,۰۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰	اعتبارات اسنادی موجودی نقد ثبت بابت هزینه حمل و تخلیه
۱۱۶,۷۰۰,۰۰۰	۱۱۶,۷۰۰,۰۰۰	ماشین آلات اعتبارات اسنادی ثبت بستن اعتبارات اسنادی

اعتبارات اسنادی	
	۱۰۴,۴۰۰,۰۰۰
	۱,۸۰۰,۰۰۰
	۵۰۰,۰۰۰
	۴,۰۰۰,۰۰۰
	۶,۰۰۰,۰۰۰
۱۱۶,۷۰۰,۰۰۰	۱۱۶,۷۰۰,۰۰۰

واژه نامه

A	
Average Rate	نرخ میانگین
C	
Closing Rate	نرخ پایانی
Conversion	تبدیل
Cumulative Exchange Difference	تفاوت‌های انباشته تسعیر
Current Rate	نرخ جاری
D	
Different Reporting Dates	تاریخ‌های گزارشگری متفاوت
E	
Exchange Rate	نرخ تسعیر
F	
Foreign Currency	ارز
Foreign Currency Financial Statements	صورتهای مالی ارزی
Foreign Currency Translation	تسعیر ارز
Foreign Entity	واحد تجاری خارجی
Functional Currency	واحد پول عملیاتی
L	
Leter of Credit (L/C)	اعتبارات اسنادی
M	
Monetary Items	اقلام پولی
N	
Nonmonetary Items	اقلام غیر پولی
P	
Presentation Currency	واحد پول گزارشگر
R	
Recoverable L/C	اعتبار اسنادی قابل برگشت
Reporting Currency	واحد پول گزارشگری
T	
Transferable L/C	اعتبار اسنادی
Translation Date	تاریخ تسعیر
Translation of Foreign Currency Transaction	تسعیر معاملات ارزی

پرسش

۱. استاندارد حسابداری ایران چه تعریفی برای ارز ، تسعیر ارز، اقلام پولی، واحد پول عملیاتی و واحد پول گزارشگری ارائه نموده است ؟
۲. برای تعیین واحد پول عملیاتی چه عواملی باید مد نظر قرار گیرد ؟
۳. ویژگیهای اصلی اقلام پولی کدامند ؟
۴. معامله ارزی چیست ؟ نمونه ای از معامله ارزی کدامند ؟
۵. معاملات ارزی در زمان شناخت اولیه باید به چه مبلغی شناسایی شوند ؟
۶. اقلام پولی و غیر پولی در تاریخ گزارشگری با چه نرخ تسعیر می گردند ؟
۷. تفاوتهای تسعیر داراییها و بدهیهای ارزی شرکتها دولتی باید چگونه شناسایی شوند ؟
۸. نحوه تسعیر عملیات خارجی چگونه می باشد ؟
۹. اعتبار اسنادی را تعریف نمایید.
۱۰. انواع اعتبارات اسنادی را نام برده و هر یک را تشریح نمایید.
۱۱. ویژگیهای داد و ستدهای بین المللی را نام ببرید.
۱۲. چه افراد یا سازمان هایی در یک فرآیند اعتبار اسنادی نقش ایفا می نمایند ؟
۱۳. انواع اعتبارات اسنادی را نام ببرید و توضیحی در مورد هریک ارائه نمایید.

سوالات چهارگزینه‌ای

۱. یک قلم که تسویه آن برنامه‌ریزی نشده و احتمال تسویه آن در آینده نزدیک بعید است، در واقع بخشی از خالص سرمایه‌گذاری در عملیات خارجی است این گونه اقلام پولی ممکن است شامل موارد زیر شود:

(۱) تسهیلات مالی دریافتی بلندمدت (۲) حسابهای دریافتنی تجاری (۳) حسابهای پرداختنی تجاری

الف)	۱	۲	۳
	بله	بله	بله
ب)	بله	بله	خیر
ج)	خیر	بله	بله
د)	بله	خیر	خیر

۲. کدامیک از موارد زیر صحیح نیست.

الف) واحد پول عملیاتی واحد تجاری منعکس کننده شرایط، رویدادها و معاملات اصلی مربوط به واحد تجاری می‌باشد.

ب) ویژگی اصلی اقلام غیرپولی حق دریافت مبلغ ثابت یا قابل تعیینی از وجه نقد می‌باشد.

ج) معامله ارزی در زمان شناخت اولیه باید به واحد پول عملیاتی و براساس نرخ ارز در تاریخ معامله ثبت شود.

د) در پایان هر دوره گزارشگری اقلام پولی ارزی باید به نرخ ارز در تاریخ ترازنامه تسعیر شود.

۳. تفاوت‌های ناشی از تسویه یا تسعیر اقلام پولی ارزی واحد تجاری به نرخهایی متفاوت با نرخهای مورد استفاده در شناخت اولیه این اقلام یا در تسعیر این اقلام در صورتهای مالی دوره قبل،؟

الف) نباید شناسایی شود.

ب) باید به عنوان درآمدها و یا هزینه‌های تحقق نیافته شناسایی شود.

ج) باید به عنوان درآمد یا هزینه دوره وقوع شناسایی شود.

د) بستگی به شرایط ب یا ج.

۴. در صورت برگشت شدید کاهش ارزش ریال (حداقل ۲۰ درصد)، سود ناشی از بدهیهای ارزی مربوط به تحصیل و ساخت داراییها، تا سقف زیانهای تسعیری که قبلاً به بهای تمام شده دارایی منظور شده است.....؟

الف) متناسب با عمر مفید باقیمانده از بهای تمام شده دارایی کسر می‌شود.

ب) متناسب با دوره طی شده (دوره کاهش شدید و برگشت کاهش) از بهای تمام شده دارایی کسر می‌شود.

ج) تماماً به عنوان سود شناسایی شود.

د) انتخاب اختیاری بند الف یا ب.

۵. تفاوت‌های تسعیر داراییها و بدهیهای ارزی شرکت‌های دولتی باید؟

الف) به عنوان درآمد و هزینه دوره شناسایی شود.

ب) اگر هزینه باشد بلافاصله شناسایی ولی درآمد تحقق نیافته تلقی و شناسایی نمی‌شود.

ج) به حساب اندوخته تسعیر داراییها و بدهیهای ارزی منظور و در صورت بستن کاربودن آن در سرفصل حقوق صاحبان سرمایه طبقه‌بندی شود.

د) بستگی به شرایط همه گزینه‌های فوق.

مسائل

(۱) شرکت هپکو ماشین آلاتی را در تاریخ ۸۶/۶/۱۶ به مبلغ ۴۹۰,۰۰۰ یورو بطور نسیه و به سر رسید یکسال از کشور فرانسه خریداری می نماید. اطلاعات مربوط به نرخ ارز به شرح زیر می باشد:

نرخ هر یورو	تاریخ
۱۳۰۰ ریال	۸۶/۶/۱۶
۱۳۴۰	۸۶/۱۲/۲۹
۱۳۱۰	۸۷/۶/۶

مطلوبست: ارائه ثبت های لازم در تاریخهای فوق .

(۲) شرکت کاله در تاریخ ۹۳/۱۰/۱، مجموعه ای کالا به ارزش ۶۰,۰۰۰ یورو به شرکت θ به فروش می رساند. مبلغ ۱۰۰۰ یورو در تاریخ معامله وصول شده و طبق توافق مبلغ ۲۰۰۰ یورو در تاریخ ۱۱/۲۰ و مابقی در تاریخ ۹۴/۳/۳۰ قابل وصول است چنانچه نرخ برابری ارز در تاریخهای فوق به شرح زیر باشد:

نرخ هر یورو	تاریخ
۴۰,۰۰۰ ریال	۹۳/۱۰/۱
۳,۸۰۰	۹۳/۱۱/۲۰
۳,۴۰۰	۹۳/۱۲/۲۹
۳,۵۰۰	۹۴/۳/۳۰

مطلوبست: ارائه ثبت های لازم در دفاتر شرکت کاله.

(۳) شرکت امیرکبیر در تاریخ ۹۴/۸/۵ مبلغ ۲۰,۰۰۰ یورو بابت تحویل کالا در تاریخ ۹۵/۳/۱۵ دریافت می نماید. اطلاعات مربوط به نرخ ارز به شرح زیر در دست است:

نرخ ارز	تاریخ
۳۳,۰۰۰ ریال	۹۴/۸/۵
۳۴,۵۰۰	۹۴/۱۲/۲۹
۳۲,۰۰۰	۹۵/۳/۱۵

اگر مبلغ فروش بر مبنای ارزش منصفانه در زمان تسویه تعیین گردد و ارزش منصفانه کالا در زمان فروش ۲۴,۰۰۰ یورو باشد.

مطلوبست: ارائه ثبت های لازم.

(۴) با توجه به اطلاعات سؤال ۴، اگر قیمت فروش در ابتدای قرارداد ۲۳,۰۰۰ یورو تعیین گردیده و قرارداد غیرقابل فسخ باشد.

مطلوبست: ارائه ثبت های لازم.

۵) یک شرکت دولتی ماشین‌آلاتی به ارزش ۱۰,۰۰۰ دلار در تاریخ ۹۴/۱۰/۱۰ از کشور آمریکا خریداری می‌نماید. شرایط پرداخت بدهی به شرح زیر تعیین گردیده است:

تاریخ	مبلغ قابل پرداخت
۹۴/۱۰/۱۰	۲۰۰۰ دلار
۹۴/۱۱/۱۰	۲۰۰۰
۹۵/۱/۱۰	۲,۵۰۰
۹۵/۲/۱۰	۳,۵۰۰

چنانچه نرخ ارز در تاریخهای ۱۰/۱۰ ، ۱۱/۱۰ ، ۹۴/۱۲/۲۹ و ۱/۱۰ و ۹۵/۲/۱۰ به ترتیب ۳۰,۰۰۰ ، ۳۳,۰۰۰ ، ۳۴,۰۰۰ ریال باشد. مطلوبست: ارائه ثبت‌های لازم.

۶) رویدادهای مالی زیر طی سال مالی ۹۴ در شرکت مهram اتفاق افتاده است:
 ۹۴/۵/۱. خرید نسبه ۴۰ واحد کالای نوع "الف" به ارزش هر واحد ۷۰۰۰ دلار. نرخ برابر ارز در این تاریخ هر دلار ۳۰,۰۰۰ ریال می‌باشد.
 ۹۵/۶/۲۰. فروش نقدی ۱۵ واحد از کالای نوع "الف" به مبلغ فروش هر واحد ۱۰,۰۰۰ دلار.
 ۹۵/۷/۳۰. فروش نقدی ۲۵ واحد از کالای نوع "الف" به مبلغ فروش هر واحد ۱۱,۰۰۰ دلار.
 ۹۵/۸/۲۰. تسویه بدهی مربوط به خریدهای نسبه ۵/۱ و ۶/۱.
 مطلوبست: ارائه ثبت‌های لازم.

۷) شرکت تولیدی بهروز برای ورود ماشین‌آلات تولیدی از اتریش با ارائه مدارک و مجوزهای لازم از بانک اقتصاد نوین درخواست گشایش اعتبار اسنادی به مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ یورو را می‌نماید. بانک بابت اعتبار اسنادی مربوط از حساب جاری شرکت مبالغ زیر را برداشت می‌نماید:

- ۱ - حق ثبت سفارش به مبلغ ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال.
 - ۲ - هزینه گشایش اعتبار به مبلغ ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال.
 - ۳ - سپرده اعتبار اسنادی به مبلغ ۹۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال.
 - ۴ - هزینه پستی و تلکس ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال.
 - ۵ - پرداخت بابت بیمه توسط شرکت ۳,۵۰۰,۰۰۰ ریال.
 - ۶ - برداشت کارمزد بابت تغییر شرایط توسط بانک به مبلغ ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال.
 - ۷ - پرداخت بابت ترخیص کالا به مبلغ ۴,۴۰۰,۰۰۰ ریال.
 - ۸ - پرداخت بابت هزینه حمل و تخلیه ماشین‌آلات در محل کارخانه شرکت به مبلغ ۵,۳۰۰,۰۰۰ ریال.
- مطلوبست: ثبت عملیات فوق در دفتر روزنامه شرکت تولیدی بهروز.